

SAŽETAK PRESUDE

HABIMI I OSTALI PROTIV SRBIJE OD 3. LIPNJA 2014. GODINE ZAHTJEV BR. 19072/08

Nadležna državna tijela nisu provela istragu o navodnim zlostavljanjima u zatvoru u skladu s konvencijskim standardima

ČINJENICE

U studenom 2006. godine u brojnim zatvorima diljem Srbije izbila je pobuna zbog donošenja zakona o pomilovanju. U kaznionici u Nišu došlo je do pobune zatvorenika, a dana 23. studenog 2006. godine cjelokupno zatvorsko osoblje je napustilo prostore kaznionice ostavljajući 600 zatvorenika bez odgovarajućeg nadzora.

Nakon sveobuhvatne policijske intervencije pobuna je ugušena. 37 podnositelja zahtjeva navelo je kako su ih policijski službenici i/ili zatvorski čuvari koji su sudjelovali u intervenciji tukli palicama i pendrecima te ih tjerali da trče između dva reda muškaraca koji su ih tukli dok su prolazili između njih. Podnositelji su pretrpjeli različite ozljede, uključujući i prijelome kostiju, potres mozga te modrice. Podnositelji su nadalje isticali kako je istraga koju su nadležna tijela provela u svezi s predmetnim događajima bila neučinkovita.

OCJENA SUDA

Procesni aspekt čl. 3. Konvencije

Kada podnositelj tvrdi da je pretrpio zlostavljanje od strane državnih tijela, čl. 3. Konvencije zahtijeva provođenje učinkovite službene istrage.

Bez obzira na način na koji će se istraga provesti, nadležna tijela moraju poduzeti potrebne radnje odmah po zaprimanju kaznene prijave. Čak i kada kaznena prijava nije podnesena, nadležna tijela su dužna provesti istragu ako postoje okolnosti koje ukazuju na to da je došlo do zlostavljanja. Žrtve nisu dužne same pokrenuti postupak protiv državnih tijela od kojih su navodno pretrpjele zlostavljanje, već je to obveza državnog odvjetništva koje raspolaže potrebnim znanjem za postupanje u takvim predmetima. Istraga treba biti provedena na način da dovede do utvrđivanja je li, s obzirom na okolnosti, bila opravdana sila koju su državna tijela upotrijebila te treba dovesti do utvrđivanja počinitelja i njegovog kažnjavanja.

Isto tako, istraga mora biti temeljita što znači da državna tijela moraju uvijek uložiti ozbiljne napore radi utvrđivanja okolnosti slučaja, a ne se oslanjati na ishitrene i neutemeljene zaključke. Konačno, istraga mora sadržavati i element javnosti na način da se žrtva u svakom trenutku može informirati o tijeku i ishodu iste. Sud smatra da su u konkretnom predmetu prigovori podnositelja o navodnom zlostavljanju od strane policijskih službenika i/ili zatvorskih čuvara bili dovoljno uvjerljivi da se provode učinkovita i službena istraga.

Sud prvenstveno primjećuje kako je u početku istragu provodilo državno odvjetništvo. Međutim, u stvarnosti je istražne radnje poduzimala policija koja je povezana s policijskim službenicima koji su optuženi za zlostavljanje, s obzirom na to da i jedni i drugi pripadaju Ministarstvu unutarnjih poslova. Sud ističe kako je nadležno državno odvjetništvo odbacilo

kaznene prijave podnositelja bez da je uzelo u obzir njihove izjave i bez da je ispitalo zbog čega su podnositelji bili toliko ustrajni u provođenju postupka protiv policijskih službenika koji su ih navodno zlostavljali. Štoviše, nadležno državno odvjetništvo pridalo je veći značaj mišljenju policijskog načelnika koje je prema stajalištu Suda bila pristrano.

Nadležni istražni sudac nije ispitao svjedoke ni policijske službenike ni zatvorske čuvare protiv kojih je podnesena prijava, već je samo pribavio zapisnik s poduzetim radnjama.

Niti istražni sudac niti državno odvjetništvo nisu pokušali identificirati policijske službenike koji su navodno zlostavljali podnositelje. Podnositeljima nije omogućeno da se suoče sa svojim napadačima iako su ih vjerojatno mogli identificirati. Nadležna tijela nisu omogućila odvjetniku podnositelja niti pristup njihovoj medicinskoj dokumentaciji.

Slijedom navedenog, Sud je utvrdio kako je došlo do povrede proceduralnog aspekta čl. 3. Konvencije.

Materijalni aspekt čl. 3. Konvencije

Zlostavljanje mora dostići minimalan stupanj ozbiljnosti da bi potpalo pod opseg čl. 3. Konvencije. Procjena minimalnog stupnja ozbiljnosti je relativna i ovisi o okolnostima slučaja kao što su trajanje zlostavljanja, psihičke i fizičke posljedice, a u nekim slučajevima i spol, dob te zdravstveno stanje žrtve. Navodi o zlostavljanju moraju biti potkrijepljeni odgovarajućim dokazima. Prilikom ocjenjivanja dokaza, Sud je do sada uglavnom primjenjivao standard dokaza izvan osnovane sumnje. Teret dokaza leži na domaćim tijelima koja su dužna dokazati da nije došlo do zlostavljanja.

Niti podnositelji niti policijski službenici i zatvorski čuvari optuženi za zlostavljanje ne negiraju da je u kaznionici Niš izbila pobuna te da su policijski službenici i zatvorski čuvari napustili prostore kaznionice i ostavili zatvorenike bez odgovarajućeg nadzora. Očigledno je kako nadležna tijela nisu mogla dobiti cjelokupnu ili barem dovoljnu sliku o događajima u tom razdoblju. Iako je većina podnositelja imala medicinsku dokumentaciju o pretrpljenim ozljedama i predložila svjedoke koji bi potkrijepili njihove navode o zlostavljanju, Sud je mišljenja kako se isključivo temeljem navedenog ne može izvan svake osnovane sumnje utvrditi da je došlo do zlostavljanja u smislu čl. 3. Konvencije. Štoviše, postoje određene naznake kako su ozljede mogle nastati i uslijed međusobnih obračuna zatvorenika ili zbog panike koja je nastala tijekom pobune.

U konačnici, Sud ističe kako je nadležno državno odvjetništvo odlučilo kako neće pokretati kazneni postupak protiv policijskih službenika koji su sudjelovali u pobuni isključivo zbog toga što nisu imali namjeru upotrijebiti silu, a što je bitan uvjet za postojanje predmetnog kaznenog djela. Sud je mišljenja kako se navedena odluka ne može protumačiti na način da je policijska operacija bila neopravdana.

Slijedom navedenog, Sud je ustanovio kako nije došlo do materijalne povrede čl. 3. Konvencije.

PRAVIČNA NAKNADA

3.500,00 eura svakom od 37 podnositelja na ime nematerijalne štete
5.000,00 eura – troškovi postupka

Ovaj sažetak izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Sažetak ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te ne obvezuje taj Sud.

© Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava.